

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 131774 22 GŽ
Brčko, 14.11.2022. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudaca Maide Kovačević, kao predsjednice vijeća, Roberta Jovića i Srđana Nedića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, zastupanog po zastupniku po zakonu Pravobraniteljstvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, protiv tuženih 1) A.K. iz B. i 2) A.P. iz B., obojica zastupani po opunomoćeniku Borislavu Stojakoviću, odvjetniku iz Brčkog, radi utvrđenja, v. sp. po tužbi 320.000 KM i radi isplate naknade, v. sp. po protutužbi 265.149,00 KM, odlučujući o žalbi tuženih - protutužitelja izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 131774 20 P od 7.2.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 14.11.2022. godine, donio je sljedeću

P R E S U D U

Žalba tuženih - protutužitelja A.K. iz B. i A.P. iz B. se odbija i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 131774 20 P od 7.2.2022. godine POTVRĐUJE.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 131774 20 P od 7.2.2022. godine (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda ili ožalbena presuda) odlučeno je kao u nastavku:

„I. UTVRĐUJE SE da je prestalo pravo građenja uknjiženo u korist A.K. sa 1/2 dijela nekretnina i K.K. sa dijelom 1/2 na nekretninama označenim kao kč.br. 14/235 „B.-Š.“, površine 216 m² i kč.br. 14/235 „D.“ površine 102 m², upisanim u zk.ul.br. ... k.o. B.1, a što su tuženi A.K. i K.K. dužni priznati i dozvoliti da se na osnovu ove presude u zemljišnim knjigama Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine izvrši brisanje prava građenja na predmetnim nekretninama čiji su titulari tuženi A.K. sa 1/2 i K.K. 1/2 dijela, te izvrši upis istog prava u korist Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sa dijelom 1/1 te da tužitelju nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 17.530,00 KM, sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

II. ODBIJA SE u cijelosti, kao neosnovan, protivtužbeni zahtjev tuženih A.K. i A.P. koji glasi:

„Obavezuje se tužilac-protivtuženi Brčko distrikt BiH da tuženom-protivtužiocu A.K. iz B. i tuženom-protivtužiocu A.P. iz B. na ime naknade tržišne vrijednosti nekretnina označenih kao kč.br. 14/235 u dijelu B.-Š., stambena zgrada u površini od 216 m² i u dijelu dvorište u površini od 102 m² (ukupne površine 318 m²) upisane u zk.ul.br. ... k.o B.1 isplati iznos od po 132.574,50 KM ili ukupan iznos od 265.149,00 KM, zajedno sa zakonskim zateznim kamatama počev od 14.12.2011.godine pa do konačne isplate, kao i da tuženim-protivtužiocima nadoknadi troškove parničnog postupka sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja“.

Pravovremeno izjavljenom žalbom tuženi - protutužitelji A.K. iz B. i A.P. iz B. (u daljnjem tekstu: tuženi) prvostupanjsku presudu pobijaju u cijelosti zbog „povrede odredaba parničnog postupka (čl. 329. st. 1. ZPP BD), pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja (čl. 330. st. 1. ZPP BD) i pogrešne primjene materijalnog prava u smislu čl. 331. st. 1. ZPP BD“, sa prijedlogom ovom sudu, kao drugostupanjskom, da „saglasno odredbi čl. 350/1. tač. d) i e) ZPP BD usvoji žalbu te preinači osporenu presudu tako što će odbiti tužbeni zahtjev i u cijelosti usvojiti protivtužbeni zahtjev ili da ukine osporenu presudu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje“.

Tužitelj Brčko distrikt Bosne i Hercegovine – protutuženi (u daljnjem tekstu: tužitelj) je dostavio odgovor na žalbu tuženih kojim u cjelosti pobija žalbene navode sa prijedlogom da ovaj sud „sukladno čl. 346. ZPP Brčko distrikta BiH, žalbu punomoćnika tuženih – protivtužitelja odbije kao neosnovanu i potvrdi u cjelosti presudu Osnovnog suda Brčko distrikta BiH broj: 96 o P 131774 20 P od 07.02.2022. godine“.

Žalba tuženih nije osnovana.

Nakon što je prvostupanjsku presudu ispitao u smislu odredbe člana 341. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 28/18, u daljnjem tekstu: Zakon o parničnom postupku ili ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci ove presude iz razloga koji slijede.

Predmet spora u ovoj parnici je:

- zahtjev tužitelja (konačno opredijeljen podneskom od 25.5.2021. godine i na ročištu 6.12.2021. godine) da se utvrdi da je prestalo pravo građenja u korist tuženih na spornim nekretninama, te da se obvežu tuženi da to priznaju i dozvole da se na osnovu presude u zemljišnim knjigama izvrši brisanje prava građenja čiji su titulari tuženi i izvrši upis prava građenja u korist tužitelja sa dijelom 1/1 (u daljnjem tekstu: tužbeni zahtjev), sa obrazloženjem da su sporne nekretnine nacionalizirane i da je na njima odavno izgrađena stambena zgrada, te da se jedino usvajanjem tužbenog zahtjeva može okončati postupak legalizacije objekta i provođenje odluke o utvrđivanju zemljišta koje pripada zgradi i riješi pitanje suvlasništva, kao i

- protutužbeni zahtjev tuženog (konačno opredijeljen glede visine protutužbenog zahtjeva poneskom od 7.2.2022. godine), kojim su tražili da im tužitelj isplati naknadu za izuzeto zemljište u iznosu od 265.149,00 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka, sa obrazloženjem da isti

smatraju da je povrijeđeno pravo njihovog pravnog prednika, ranijeg vlasnika predmetnog zemljišta, jer se bez donošenja odgovarajućeg rješenja i bez isplate novčane naknade pristupilo izgradnji stambenog objekta, te se na taj način postupalo nezakonito, grubo i neprikladno i da su zbog neisplate novčane naknade pravni prednik tuženih te i sami tuženi trpjeli osobni i neumjereni teret.

Prema razlozima ožalbene presude, te stanja spisa na osnovu provedenih dokaza u prvostupanjskom postupku, utvrđene su odlučne i druge relevantne činjenice i to:

- da je pravomoćnim Rješenjem Narodnog odbora opštine Brčko broj PB-03/2-188/1-61 godine, od 14.12.1961. godine (u daljnjem tekstu: rješenje o oduzimanju prava korištenja), od M.B., kćeri R., kao ranijeg sopstvenika građevinskog neizgrađenog zemljišta, oduzeto pravo korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu označenom kao kč. br. 14/17 D. u površini od 460 m² i kč.br. 14/18 B. (Š.) u površini od 1.200 m² upisanih u zk.učl.br ... k.o. B.1;

- da je Rješenjem Narodnog odbora opštine Brčko, srez Brčko, PB-broj 03/2-188/2-1961. godina od 30.03.1962. godine (u daljnjem tekstu: rješenje o naknadi) određena da M.B. se određuje naknada za oduzeto pravo korištenja na tom zemljištu. Tim rješnjem je M.B. određena naknada u iznosu od 199.200,00 dinara koja će se isplatiti tako što će iznos od 49.920,00 dinara isplatiti u gotovom novcu, a iznos od 150.000,00 dinara isplatiće se u obveznicama u roku od 50 godina, u jednakim ratama, počev od 14.12.1961.godine, s tim da se isplata vrši od 15.07. svake godine. Prema stavku III tog rješenja, naknada je određena tako što je za 1 m² nekretnine određen iznos od 120 dinara i tu naknadu ima isplatiti Komunalna banka u Brčkom po pravomoćnosti ovog rješenja;

- da iz obrazloženja rješenja o naknadi proizilazi da je pravomoćnim rješenjem Narodnog odbora opštine Brčko, broj: PB-03/2-188/1-61 godina, od 14.12.1961. godine (rješenje o oduzimanju prava korištenja) od ranije vlasnice M.B. oduzeto pravo korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu (kč. br. 14/17 i 14/18) i na tom zemljištu je izgrađena jedna stambena zgrada od dvadeset i dva stana sa dvije garsonjere, te je dodijeljeno pravo korištenja Upravi za izgradnju stambenih javnih zgrada u Brčkom. Radi se o građevinskom neizgrađenom zemljištu koje je prešlo u vlasništvo društvene svojine, jer se nalazi u užem građevinskom reonu naseljenog mjesta Brčko. Ni jedna zgrada nije bila predmet oduzimanja prava vlasništva ili korištenja, pa je stoga M.B. koja nema svojstvo zemljoradnika kao ranijoj korisnici i sopstvenici prava korištenja i određena naknada za to izuzeto pravo korištenja u vremenu od 50 godina. Primjerak ovog Rješenja je adresiran na M.B., Komunalnu banku, evidencije opštenarodne imovine SJP u Brčkom;

- da iz sadržaja zapisnika, sačinjenog 4.10.1958. godine u prostorijama Narodnog odbora opštine Brčko, proističe da je u postupku otkupa zemljišta potrebnog za stambenu izgradnju od M.B., M.B. zastupao N.K. i da je od dva prijedloga koja su ponuđena (za predmetno zemljište da se dodjeli drugo odgovarajuće zemljište ili da joj se isplati protivvrijednost u novcu) predstavnik M.B., N.K. prihvatio ovo drugo rješenje, odnosno da se M.B. isplati protivvrijednost zemljišta u novcu. Također N.K. se suglasio da se isplata obavi tek nakon tri mjeseca od potpisivanja ugovora koji će se sačiniti kada Narodni odbor općine Brčko na svojoj

sjednici donese odluku o kupovini zemljišta i kada se putem geometra ustanovi površina zemljišta iskazana u zk. izvatku u površini parcele 14/17 460 m² i parcele 14/18 u 1.200 m². U tom zapisniku je navedeno da je prihvaćena ponuđena cijena od 200 dinara po 1 m² a da će o zaključku sjednice Narodnog odbora općine Brčko, biće pismeno obaviještena M.B. ili njen predstavnik;

- da je provedenim geodetskim vještačenjem po vještaku Hajrudina Hamidovića, utvrđeno da je predmet spora u ovoj pravnoj stvari zemljište površine 318 m², koje u katastru zemljišta predstavlja dio kp. br. ... „B.V.“ u dijelu stambena zgrada br. 1 u površini od 410 m² i u dijelu dvorište u površini od 210 m², upisana u Pl. br. ... k.o. B.1 1 u koje je kao korisnik svojine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine upisan Brčko distrikt Bosne i Hercegovine sa dijelom 1/1, a što po starom premjeru odgovara gruntovnoj parceli, označenoj kao kč. br. 14/235, u dijelu B.-Š., stambena zgrada u površini od 216 m² i u dijelu D. u površini od 102 m², ukupne površine 318 m², upisanoj u „A“ list zk. ul. br. ... k.o. B.1, u kojem je zemljište uknjiženo kao društvena svojina sa dijelom 1/1, a pravo građenja na zemljištu uknjiženo u korist A.K., sina N., iz B.1 sa dijelom 1/2 i K.K., kćeri N., sa dijelom 1/2. Od 1912. godine pa do 1965. godine pravo vlasništva na nekretninama upisanim u „A“ listu zk. ul. br. ... k.o. B.1, bilo je uknjiženo u korist M.B., kćeri R., sa 1/1 a od 1965. godine do danas zemljište je uknjiženo kao društvena svojina sa 1/1. Pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta upisanog u „A“ listu zk. ul. br. ... k.o. B.1 od 1965. godine do 1968. godine bilo je uknjiženo u korist M.B., kćeri R. iz B.1, a u razdoblju od 1968. godine do 2017. godine pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta upisanog u „A“ listu zk. ul. br. ... k.o. B.1 bilo je uknjiženo u korist V.B., sina Đ., sa 1/2 i L.B. rođ. K., kćeri N., sa 1/2. Od 2017. godine pravo građenja na nekretninama upisanim u „A“ listu zk. ul. br. ... k.o. B.1 uknjiženo je u korist A.K. sa 1/2 i K.K. sa 1/2 a na osnovu Rješenja Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o nasljeđivanju, broj 96 o O 099417 16 O, od 3.7.2017. godine i Rješenja Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o nasljeđivanju broj 96 o O 099418 16 O od 3.7.2017. godine. U starom katastarskom operatu, koji je bio u upotrebi od 1948. godine do 1959. godine, kao posjednik spornih nekretnina bila je upisana M.B., kći R., sa 1/1, a u novom katastarskom operatu koji je u upotrebi od 1959. godine predmetno zemljište je bilo upisano kao Općenarodna imovina, organ upravljanja „P.“ Društvo za tjelesno vaspitanje Brčko sa 1/1, zatim Općenarodna imovina SO Brčko sa 1/1, zatim Općenarodna imovina organ upravljanja NOO, zatim SO Brčko, te društvena svojina, korisnik SO Brčko i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine sa 1/1. Ove promjene su vršene na osnovu odgovarajućih akata (rješenja) i sve te promjene su bile provedene u zemljišno-knjižnim evidencijama. Vještak je također, nakon izvršenog uvida u zk. ul. br. ... k.o. B.1, koji je uspostavljen 1888. godine, povodom sastavljanja gruntovnice, utvrdio da je u „A“ navedenog zk. ul. do 2009.godine, između ostalog bila upisana i nekretnina označena kao kč. br. 14/18 B. (Š.), u površini od 1.200 m² i da je Rješenjem Registra zemljišta Osnovnog suda Brko distrikta Bosne i Hercegovine, broj: 096-0-dn-09-001772, od 29.4.2009. godine, a na osnovu prijavnog lista „A“ broj: 58/2009, od 16.4.2009. godine, izvršeno cijepanje kč. br. 14/18 B. (Š.) u površini od 1.200 m² na nove parcele označene kao kč. br. 14/18 B. (Š.) u površini od 485 m², kč. br. 14/234, u dijelu stambena zgrada u površini od 242 m² i u dijelu dvorište u površini od 155 m² i kč. br. 14/235, u dijelu stambena zgrada u površini od 216 m² i u dijelu dvorište u površini od 102 m² (ovo zemljište je predmet ovog parničnog postupka). Na nekretninama upisanim u „A“ listu zk. ul. br. ... k.o. B.1, M.B., kći R., upisana je kao nosilac prava vlasništva rješenjem suda u

Brčkom broj G882/12 od 6.3.1912. godine, a na osnovu ugovora o kupnji od 6.3.1912. godine. M.B. kao nosilac prava vlasništva je bila upisana u ovom zk. ul. sve do 1965. godine, kada je rješenjem suda u Brčkom broj DN 2313/65, od 7.10.1965. godine (u daljnjem tekstu: rješenje o upisu u zemljišnu knjigu), a na osnovu rješenja, Odjeljenja za finansije Skupštine opštine Brčko, od 13.8.1964. godine, zemljište upisano u „A“ listu tog zk. ul. uknjiženo kao društvena svojina. Rješenjem suda u Brčkom broj 2313/65, od 7.10.1965. godine (rješenje o upisu u zemljišnu knjigu), a na temelju članaka 38 i 39. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta („Službeni list FNRJ“, broj 52/58, 3/59, 24/59, 24/61 i 1/63, u daljnjem tekstu: Zakon o nacionalizaciji), pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta upisanog u „A“ listu uknjiženo je na imenu M.B., kćeri R. i sve to dok nadležni organ ne donese rješenje o predaji zemljišta općini ili drugoj osobi. Nakon smrti M.B. vođeni su ostavinski postupci, te je pravo građenja na navedenim nekretninama preneseno na nasljednike umrle tako da je danas zemljište upisano u „A listu zk. ul. br. ... k.o. B.1 uknjiženo kao društvena svojina, a u „C“ listu tog istog zk. uložka pravo građenja na zemljištu uknjiženo je u korist A.K., sina N., sa 1/2 i K.K., kćeri N., sa 1/2. Kada je u pitanju istorijat kretanja posjeda na ovim nekretninama utvrđeno je da je sporno zemljište nastalo spisom promjena broj ... k.o. B.1 1, te da je kp. br. 485 promijenilo oblik i površinu i izvršeno je uplanjenje dvije zgrade na toj nekretnini pa je nakon ove promjene u katastarskom operatu u Pl. br. ... k.o. B.1 1 upisan kp. br. 485/2 ul. ... u dijelu dvije stambene zgrade u površini 850 m² i u dijelu dvorište u površini od 2.438 m², a u Pl. br. ... k.o. B.2 1 i dalje je upisana Općenarodna imovina SO Brčko sa 1/1. Rješenjem Odjela za javni registar, Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj Kat-10-29-002656/09, od 9.4.2009. godine, a na osnovu grafičkog izvoda, broj 01-014-005862/06-61, izvršeno je cijepanje kp. br. 485/2 ul. ... u dijelu stambena zgrada br. 1 u površini 410 m², u dijelu stambena zgrada br. 2 u površini od 366 m², u dijelu dvorište u površini od 500 m² i u dijelu zgrada dvorište u površini od 1.820 m² na nove parcele označene kao kp. br. 485/2, ul. ..., zgrada i dvorište u površini od 1.888 m², kp. br. 485/18 ul. ..., u dijelu stambena zgrada br. 1 u površini od 336 m² i u dijelu dvorište u površini od 222 m² i kp. br. 485/19, ul. ... u dijelu stambena zgrada br. 1 u površini od 410 m² i u dijelu dvorište u površini od 210 m², koje su i nakon ove promjene upisane u pl. br. ... k.o. B.1 1 u kojem je kao korisnik svojine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine upisan Brčko distrikt Bosne i Hercegovine. Drugih upisa u katastru zemljišta a koji se odnose na kp. br. 185/19 ul. ... u dijelu stambena zgrada br. 1 u površini od 410 m² i u dijelu dvorište u površini od 210 m², nema evidentiranih da je ta nekretnina i dalje upisana u Pl. br. ... k.o. B.1 1 korisnika svojine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine upisan je Brčko distrikt Bosne i Hercegovine sa 1/1.

- da u vrijeme nacionalizacije zemljišta označenog kao kč. br. 14/17 i 14/18, upisanog u zk. ul. br. ... k.o. B.1, na zemljištu nije bilo upisanih objekta, odnosno da se u ovoj konkretnoj stvari radilo o izuzimanju građevinskog neizgrađenog zemljišta u užem građevinskom reonu naseljenog mjesta Brčko a u namjenu izgradnje stambene zgrade sa dvadeset i dva stana i dvije garsonjere, koja je izgrađena na tom zemljištu na površini od 216 m² i koja je na skici lici mjesta od 27.1.2022. godine iskazan žutom bojom, te da ostatak sporne nekretnine u površini od 102 m² i koji je na skici lica mjesta od 27.1.2022. godine prikazan plavom bojom, predstavlja dio koji služi za redovnu upotrebu stambenog objekta (zgrade) kao i

- da je provedenim građevinskim vještačenjem po vještaku Goranu Novakoviću utvrđeno da nekretnine označene kao kč. br. 14/235 i koje su predmet tužbenog zahtjeva, sada u naravi predstavljaju izgrađeno građevinsko zemljište, u stambenom naselju „S.“ u B.1, u centru grada i oko tog zemljišta su izgrađeni objekti za kolektivno stanovanje i poslovni objekti. Predmetno zemljište je relativno ravno, na površini od 216 m² je izgrađena zgrada za kolektivno stanovanje, spratnosti podrum+P+4S+M, a u drugom dijelu predstavlja uređeno građevinsko zemljište oko izgrađene zgrade koje služi za redovnu upotrebu zgrade, sa kompletnom infrastrukturom i uređenjem. Ovo zemljište nalazi se u centralnoj gradskoj zoni, pored asfaltirane ulice i zemljište se nalazi ispod i oko izgrađene stambene zgrade za kolektivno stanovanje. Na osnovu uvida u cjelokupan spis predmet, pregleda na licu mjesta, te fotografiranja lica mjesta i uvida u nalaz vještaka geodetske struke Hamidović Hajrudina, od 27.1.2022. godine, vještak Novaković Goran je sadašnju tržišnu vrijednost predmetnog zemljišta procijenio korištenjem srednje vrijednosti dvije korištene metode: komparativne i rezidualne (256.626,00 KM + 273.672,00 KM) : 2 = 265.149,00 KM : 318 m² = 833,80 KM/m²) pa je sadašnju tržišnu vrijednost predmetnog zemljišta označenog kao kč. br. 14/235 procijenio na iznos od 265.149,00 KM (318 m² x 833,80 KM/m²).

Kod takvih činjeničnih utvrđenja, prvostupanjski sud je zaključio da je tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti dokazan, jer je prema mišljenju prvostupanjskog suda dokazano da su sporne nekretnine bile u vlasništvu pravne prednice tuženih u vrijeme kada je (26.12.1958. godine) stupio na snagu Zakon o nacionalizaciji, te da je nakon toga pravomoćnim Rješenjem narodnog odbora opštine Brčko, br: PB-03/-188/1-61 godina od 14.12.1961. godine, ranijem vlasniku građevinskog neizgrađenog zemljišta, M.B., kćeri R., pravne prednice tuženih, nacionalizacijom oduzeto pravo korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu označenom kao kč. br. 14/17 i kč. br. 14/18 upisanom u zk. ul. br. ... k.o. B.1 i da je Rješenjem Narodnog odbora opštine Brčko, PB-br: 03/2-188/2-1961 godina, od 30.03.1962. godine, određena novčana naknada za oduzeto zemljište, da je tužitelj na tim nekretnima (zemljištu) stekao vlasništvo na osnovu Zakona o nacionalizaciji, te time, stekao i pravo građenja na tim nekretnima i pravo da se utvrdi da je prestalo pravo građenja uknjiženo u korist tuženih te izvrši brisanje prava građenja na imenu tuženih i izvrši upis tog prava u korist tužitelja sa dijelom 1/1, slijedom čega je primjenom odredaba članaka 34, 38 i 46. Zakona o nacionalizaciji ali i Uredbe o postupku za sprovođenje nacionalizacije najamnih zgrada i građevinskog zemljište („Službeni list FNRJ“, broj 4/59 i 53/60 i „Službeni list SFRJ“ broj 8/64 i 1/65, u daljnjem tekstu: Uredba o postupku za sprovođenje nacionalizacije) i Uredbe o sredstvima i načinu isplate naknade za nacionalizovane najamne zgrade i građevinsko zemljište („Službeni list FNRJ“, broj 42/62, u daljnjem tekstu: Uredba o sredstvima i načinu isplate naknade) te odredbe članka 206. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravim Brčko distrikta BiH („ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj: 11/01, 08/03 i 40/09), odlučio kao u stavku I izreke prvostupanjske presude, dok je protutužbeni zahtjev odbio kao neosnovan iz razloga što je prvostupanjski sud, između ostalog našao utvrđenim nastupanje zastarjelosti zahtjeva za isplatu naknade koja je određena za oduzete nekretnine obzirom da je protutužbeni zahtjev za isplatu novčane naknade, utvrđene Rješenjem od 30.3.1962. godine, sudu podnesen 17.9.2020. godine, odnosno 58 (pedesetiosam) godina nakon što je potraživanje utvrđeno pravomoćnom odlukom nadležnog tijela i 6 (šest) godina nakon nastupanja zastarjelosti posljednjeg povremenog potraživanja utvrđenog tim Rješenjem (za povremena potraživanja u iznosu od 150,000,00 dinara u obveznicama, određeno je da se M.B. imaju isplatiti u

roku od 50 godina, u jednakim ratama, počev od 14.12.1961. godine), pa kako je posljednja rata povremenog potraživanja dospjela 14.12.2011. godine, to je prvostupanjski sud sukladno članku 372. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, u daljnjem tekstu: Zakon o obligacionim odnosima ili ZOO) ocijenio da je zastarjelost istog nastupila 14.12.2014. godine zbog čega je odlučio kao u stavku II izreke prvostupanjske presude.

Kada obrazlaže žalbene razloge zbog kojih pobija prvostupanjsku presudu, tuženi u žalbi u bitnome ponavljaju razloge koje su iznosili i tijekom prvostupanjskog postupka, dodatno navodeći i to da prvostupanjski sud „nije pravilno primjenio odredbu čl. 8. ZPP BD (ocjena dokaza), tako što nije savjesno i brižljivo cijenio izvedene dokaze, niti je određeno, jasno i potpuno obrazložio razloge koje je cijenio kao dokazane, a koje kao nedokazane“. Dalje tuženi žalbom ukazuju da je „prednja povreda odredbi ZPP-a dovela do kršenja prava na obrazloženu sudsku odluku kao sastavnog dijela prava na pravično suđenje“. Pored navedenih povreda odredaba parničnog postupka, tuženi žalbom ukazuju da je prvostupanjski sud „pogrešno utvrdio činjenično stanje, a time i pogrešno primijenio materijalno pravo, tako što je suprotno odredbi čl. 330. a u vezi sa čl. 350. tač. d) i e) ZPP-a BD iz izvedenih dokaza izveo nepravilan zaključak o postojanju drugih činjenica na osnovu kojih je zasnovao svoju presudu“. Prema mišljenju tuženi, pogrešno utvrđeno činjenično stanje se ogleda u tome da prvostupanjski sud nije utvrdio sve pravno relevantne činjenice, „a posebno u vezi dva najvažnija pitanja koja su bila predmet tužbenog i protutužbenog zahtjeva i to: 1) Da li je bilo zakonskog osnova za brisanje prava građenja upisanog u C-Teretnom listu zk. ul. br. ... k.o. B.1 na ime tuženih – protivtužilaca u dijelu 1/2, imajući pri tome u vidu protivtužbeni navod da na ime dijela oduzetog građevinskog zemljišta nije isplaćena pravična naknada, te da za brisanje navedenog tereta nisu ispunjeni uslovi propisani čl. 46. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta kao ni uslovi propisani članom 86. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta BiH“ kao i „2) Da li je u konkretnom slučaju nastupila zastara zahtjeva za isplatu naknade koja je predmet protivtužbenog zahtjeva, imajući pri tome u vidu pravni stav Vrhovnog suda BiH (sentenca br. 48, objavljena u Biltenu navedenog suda broj 1989/2), kada je jednoglasno usaglašeno pravno stanovište u Sarajevu dana 30.10.2014. g. na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti, a koje je verifikovano od strane Suda BiH, Vrhovnog suda F BiH, Vrhovnog suda RS i Apelacionog suda Brčko distrikta BiH“. U svezi navedenog, tuženi u žalbi dalje konkretiziraju u čemu se točno, prema njihovom mišljenju, ogledaju nepravilni činjenični i pravni zaključci prvostupanjskog suda, pa tako i u svezi „Rješenja NOO Brčko o određivanju naknade za oduzeto zemljište br. PB-03/2-188/1-61 od 14.12.1961. g.“ i činjeničnih zaključaka prvostupanjskog suda glede isplate naknade za oduzeto zemljište, zatim u svezi zaključka prvostupanjskog suda da je M.B. bila upoznata sa predmetnom nacionalizacijom i sadržajem predmetnih rješenja kao i da je tužitelj nije bio pasivno legitimiran glede protutužbenog zahtjeva tužitelja obzirom da je „predmetnu naknadu trebala isplatiti Komercijalna banka Brčko“. Na kraju, tuženi su žalbom dovodili u pitanje i pravilnost primjene materijalnog prava od strane prvostupanjskog suda, obzirom da su isti mišljenja da nisu bili ispunjeni uvjeti za brisanje prava građenja kao i da prvostupanjski sud pogrešno zaključuje da je, u smislu odredbe članka 371. ZOO-a, u konkretnom slučaju nastupila zastara zahtjeva za isplatu naknade za oduzeto/ekspropirano građevinsko zemljište (a sve iz razloga koji su konkretizirani u žalbi a o kojima će biti više riječi u daljnjem izlaganju).

Po ocjeni ovog suda, tuženi žalbom nije doveo u pitanje pravilnost i zakonitost prvostupanjske presude.

I POVREDA ODREDAVA PARNIČNOG POSTUPKA

Ispitujući prvostupanjsku presudu prema žalbenom razlogu povrede odredaba parničnog postupka iz članka 328. stavak (1) točka a) ZPP-a, ovaj sud nalazi da tuženi, u bitnome ukazuju da se ovaj žalbeni razlog ogleda u tome da je prvostupanjski sud povrijedio odredbe članka 8. i 311. stavak (4) ZPP-a obzirom da je u ožalbenoj presudi „propustio da savjesno i brižljivo ocijeni izvedene dokaze i da svaki izvedeni dokaz (pojedinačno i u cjelini) razumno obrazloži, a posebno dokaze koji su bili od krucijalnog značaja za pravilno i zakonito odlučivanje“, a koje žalbene navode ovaj sud nalazi neosnovanim.

Naime, suprotno rezoniranju tuženih, ovaj sud nalazi da ožalbena presuda nije donesena povredama odredaba postupka na koje isti ukazuju, jer je prvostupanjski sud dokaze provedene u postupku cijenio kako to nalaže odredba članka 8. Zakona o parničnom postupku (pojedinačno i u međusobnoj svezi), a što je razvidno iz stranice 8. posljednji pasus, 9, 10. i 11. obrazloženja ožalbene presude, a za zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva i neosnovanosti protutužbenog zahtjeva, naveo je razloge koji predstavljaju valjane i dostatne razloge (stranice 12, 13. i 14. obrazloženja ožalbene presude), zasnovane na slobodnoj ocjeni dokaza provedenih u postupku, pri čemu je svakom dokazu, pa tako i iskazima svjedoka i vještaka geodetske i građevinske struke te njihovim nalazima i mišljenjima kao i drugoj materijalnoj dokumentaciji, dao odgovarajući značaj i na osnovu toga utvrdio sve činjenice koje su važne za odlučivanje o postavljenom tužbenom i protutužbenom zahtjevu.

Slijedom navedenog, prvostupanjski sud nije počinio povredu odredaba parničnog postupka iz članka 329. stavak (1) a u svezi sa člankom 8. Zakona o parničnom postupku samo zato što je ocijenio provedene dokaze drugačije nego što tuženi smatraju da ih je trebalo ocijeniti, odnosno izveo drugačije zaključke od tuženih. Naime, pravo ocjene dokaza zadržano je za sud i prvostupanjski sud je taj koji odlučuje koje će činjenice uzeti kao dokazane prema svom uvjerenju i na osnovu savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka. Prema tome, time što prvostupanjski sud provedene dokaze nije tumačio onako kako tuženi misle da ih je trebalo tumačiti nije počinjena povreda odredaba parničnog postupka, obzirom da je prvostupanjski sud kritički analizirao i savjesno ocijenio provedene dokaze koje su stranke ponudile na okolnosti osnovanosti svog tužbenog i protutužbenog zahtjeva i za što je dao jasne, dostatne i argumentirane razloge, upravo prema standardu obrazložene sudske odluke, zbog čega nije ostvarena ni povreda odredbe članka 311. stavak (4) ZPP-a na koju tuženi žalbenim navodima neutemeljeno ukazuju, s tim da će pitanje pravilnosti izvedenih zaključaka glede odlučnih i drugih pravno-relevantnih činjenica i tako utvrđenog činjeničnog stanja biti predmetom instancione kontrole kroz žalbeni razlog pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešne primjene materijalnog prava.

II POGREŠNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

Kada je u pitanju žalbeni razlog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja iz članka 328. stavak (1) točka b) ZPP-a, ovaj sud nalazi da tuženi žalbom nisu doveli u pitanje njegovu pravilnost. Više je razloga za ovakav zaključak suda.

Naime, iako tuženi u dijelu žalbe „II – pogrešno utvrđeno činjenično stanje“ ukazuju da je prvostupanjski sud propustio utvrditi sve pravno relevantne činjenice, „a posebno u vezi dva najvažnija pitanja“ koja se odnose na ispunjenost zakonskih uvjeta za brisanjem prava građenja i pitanje nastupanja zastarjelosti zahtjeva za isplatu naknade za nacionalizirane nekretnine, ovaj sud nalazi da se, ovako kako su predmetni žalbeni navodi koncipirani, u biti ne radi o činjeničnim nego materijalno-pravnim pitanjima, zbog čega će predmetne žalbene navode raspraviti kroz žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Dalje, točni su žalbeni navodi tuženih da iz „sadržine rješenja (o naknadi) proizilazi očiglednim da je navedenim rješenjem određena samo visina, rokovi i način isplate navedene naknade, a ne i da je ista isplaćena“ zbog čega prvostupanjski sud iz navedenog materijalnog dokaza nije imao temelja za zaključak da je ranijoj vlasnici nacionaliziranih nekretnina (M.B.) odista i plaćena naknada onako kako je to navedenim rješenjem i određeno, bez obzira da li se radi o dijelu naknade „u gotovini“ ili „u jednakim godišnjim ratama“.

Međutim, navedeni propust prvostupanjskog suda, nije od utjecaja na pravilnost i zakonitost prvostupanjske presude, obzirom da je protutužbeni zahtjev kojim su tuženi tražili da im se isplati naknada za nacionalizirane nekretnine njihovog prednika, primarno odbijen iz razloga što je prvostupanjski sud utvrdio da je nastupila zastarjelost zahtjeva za isplatu naknade koja je određena za oduzete nekretnine, zbog čega se žalbeni navodi tuženih kojima se dovodi u pitanje pravilnost činjeničnog utvrđenja prvostupanjskog suda glede toga da li je, kada i u kom iznosu isplaćena naknada ranijoj vlasnici nekretnina te tko je bio dužan isplatiti navedenu naknadu (da li tužitelj kao pravni sljednik ili Komercijalna banka Brčko), u ovakvoj situaciji (nastupila zastarjelost zahtjeva za isplatu naknade), ukazuju kao irelevantni, s tim da će o pravilnosti materijalno-pravne prirode ovog zaključka prvostupanjskog suda (da li je i kada nastupila zastarjelost) biti više riječi u nastavku obrazloženja ove odluke (kroz žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava).

Također, ne stoje ni žalbeni navodi tuženih da je prvostupanjski sud pogrešno izveo zaključak „da je M.B. bila upoznata sa navedenom nacionalizacijom, odnosno sa sadržinom navedenih rješenja“, već, kako to tuženi rezoniraju, „samo sa sadržinom Pisma gosp. M.O., v.d. načelnika Odjeljenja za komunalne poslove od 28.8.1958. g. i sadržinom Zapisnika od 4.10.1958.“ obzirom da „u vrijeme navedenih pregovora (avgust 1958. g.) nije postojao Zakon o nacionalizaciji, te je navedeno rješenje NOO Brčko o određivanju visine naknade za oduzeto zemljište doneseno tek 30.03.1962. g.“

Prije svega, ovaj sud zamjećuje da tuženi žalbom ne dovode u pitanje utvrđene činjenice prvostupanjskog suda da su tijekom postupka nacionalizacije nekretnina M.B., nadležna tijela javne vlasti u relevantnom periodu, temeljem svojih ovlasti propisanih u Zakonu o nacionalizaciji, Uredbi o postupku za sprovođenje

nacionalizacije i Uredbi o sredstvima i načinu isplate naknade, donosili odgovarajuće odluke (rješenje Odjela za financije Narodnog odbora Općine Brčko broj 03/2-1297/1-59-61/64 od 30.12.1959. godine – u daljnjem tekstu: rješenje o nacionalizaciji, rješenje o oduzimanju prava korištenja i rješenje o naknadi), ali smatraju da njihova prednica nije bila „upoznata sa navedenom nacionalizacijom odnosno sa sadržinom navedenih rješenja“ kao i da naknada za nacionalizirano zemljište nikada nije isplaćena.

Suprotno rezoniranju tuženih, a kako to pravilno prvostupanjski sud zaključuje, i ovaj sud nalazi da je ranija vlasnica nacionaliziranih nekretnina bila (ili morala biti) upoznata sa provedenim postupkom nacionalizacije i odlukama nadležnih tijela koji su provodili postupak nacionalizacije, pa tako i rješenja o naknadi za nacionalizirano zemljište.

Ovo iz razloga što je stupanjem na snagu Zakon o nacionalizaciji (dana 25.12.1959. godine), člankom 1. istog, jasno regulirano da se najamne stambene zgrade, najamne poslovne zgrade i građevinska zemljišta u gradovima i naseljima gradskog karaktera, nacionaliziraju i postaju društvena svojina, dok je člankom 8. navedenog zakona regulirano da zgrade, dijelovi zgrada i građevinsko zemljište koji su nacionalizirani ovim zakonom, postaju društvena svojina danom stupanja na snagu ovog zakona s tim da se rješenjem nadležnih tijela donijetim u postupku određenom ovim zakonom i propisima donijetim na temelju njega, utvrđuje koji su objekti nacionalizirani ovim zakonom, a što je dalje konkretizirano u II poglavlju (predmet nacionalizacije) i to u pododjeljku 1. (stambene zgrade i posebni dijelovi stambenih zgrada), pododjeljku 2. (poslovne zgrade) i pododjeljku 3. (građevinska zemljišta), pa je tako u članku 34. stavak (1) istog zakona regulirano da se smatraju građevinskim zemljištima i nacionaliziraju se sva izgrađena i neizgrađena zemljišta koja se nalaze u užim građevinskim rejonima gradova i naselja gradskog karaktera, zatim je člankom 54. također regulirano da postupak za utvrđenje predmeta nacionalizacije sprovode posebna povjerenstva za nacionalizaciju pri općinskim narodnim odborima kao i da se protiv rješenja povjerenstva za nacionalizaciju pri općinskom narodnom odboru mogu izjaviti žalba povjerenstvu za nacionalizaciju pri sreskom narodnom odboru, dok je člankom 58. navedenog zakona, regulirano da rješenje o utvrđenju nacionalizacije građevinskog zemljišta koje nije nacionalizirano zajedno sa zgradom, donosi, na temelju odluke sreskog narodnog odbora o utvrđenju užeg građevinskog rejona, tijelo uprave općinskog narodnog odbora nadležan za poslove financija, a koje rješenje se potom dostavlja nadležnom sreskom sudu koji će na temelju tog rješenja izvršiti zemljišno-knjižni upis zemljišta kao društvene svojine i dalje postupati po pravnim pravilima zemljišnog prava.

Imajući u vidu sadržaj odredbe članaka 1, 8, 34, 54. i 58. Zakona o nacionalizaciji, te pravilnim tumačenjem istih, jasnim se ukazuje da su samim stupanjem na snagu Zakona o nacionalizaciji, stambeni, poslovni i drugi građevinski objekti i zemljišta (određeni kroz predmet nacionalizacije) postali društvena svojina i kada je po sili zakona prestalo vlasništvo ranijih vlasnika tih nekretnina (pa tako i M.B.), pri čemu rješenja nadležnog tijela koji su provodili postupak nacionalizacije i kojima su se konkretizirale nekretnine koje su nacionalizirane (prema k.č i K.O. podacima te podacima o ranijim vlasnicima), nemaju konstituirajuće nego deklarativno dejstvo (obzirom da potvrđuju i konkretiziraju ono što je već stupilo na snagu u ranijem periodu a za potrebe provođenja zemljišno-knjižnog upisa), pa kako

su na stranici 28. rješenja o nacionalizaciji, navedene i nekretnine M.B. i kako je dispozitivom ovog rješenja određeno, između ostalog da će se osobe na koja se rješenje odnosi, obavijestiti o tome da je rješenje donijeto, i to oglasom na oglasnoj ploči Narodnog odbora Općine Brčko ili na drugi uobičajeni način, zatim da svaka stranka i druga zainteresirana osoba može u kancelariji Imovinsko pravnog odsjeka NOO-e Brčko razgledati rješenje kao i da žalba ne odlaže izvršenje predmetnog rješenja (sve sukladno odredbi članka 34. Uredbe o postupku za sprovođenje nacionalizacije), to nema mjesta zaključku tuženih da M.B. nije bila upoznata, između ostalog i sa ovim rješenjem, tim prije što se radi o oduzimanju (nacionaliziranju) nekretnina po sili zakona i to u momentu stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji (dana 25.12.1959. godine), u kom smislu, objava zakona u službenom glasilu („Službeni list FNRJ“ broj 52/58), za posljedicu ima zakonsku pretpostavku da su svi, u to vrijeme u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji (FNRJ), bili upoznati sa njegovim sadržajem (ili morali biti upoznati), pa tako i M.B., a sve prema općem pravnom pravilu da „nepoznavanje prava škodi“ (lat. Ignorantia iuris nocet) u kom smislu se nitko ne može ispričati navodom da nešto nije znao da je zakonom regulirano ili zabranjeno, zbog čega se žalbeni navodi tuženih da M.B. „nije ništa znala u vezi nacionalizacije“ ukazuju kao neutemeljeni.

U prilog pravilnosti zaključka prvostupanjskog suda da je M.B. (ranija vlasnica) bila upoznata sa postupkom nacionalizacije i odlukama nadležnih tijela javne vlasti koji su taj postupak provodili, govori i činjenica da je člankom 44. stavak (1) Uredbe o postupku za sprovođenje nacionalizacije, u relevantnom dijelu, regulirano da se postupak za određivanje naknade ranijem vlasniku za nacionalizirane nekretnine pokreće poslije pravomoćnosti rješenja tijela uprave općinskog narodnog odbora nadležnog za poslove financija o utvrđenju nacionalizacije građevinskog zemljišta, pa kada je to tako, a imajući u vidu da je nadležno tijelo (Odjel za financije Narodnog odbora Općine Brčko), nesporno donijelo rješenje o određivanju naknade M.B. (otpravak rješenja o naknadi su i tuženi dostavili u privitku odgovora na tužbu), to dalje implicira da je rješenje o nacionalizaciji, u odnosu na M.B., postalo pravomoćno (jer je pravomoćnost ovog rješenja bila uvjet za pokretanje postupka za određivanje naknade), baš kao što je i rješenje o oduzimanju prava korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu od ranije vlasnice M.B. (a kako to proizilazi iz obrazloženja rješenja o naknadi a što tuženi žalbom i ne dovode u pitanje) postalo pravomoćno, i kao takvo poslužilo za donošenje rješenja o naknadi, slijedom čega se žalbeni navodi tuženih da njihova prednica nije bila upoznata sa postupkom nacionalizacije i odlukama nadležnih tijela javne vlasti koji su taj postupak nacionalizacije provodili ukazuju kao činjenično neutemeljeni, obzirom da pravomoćnost navedenih rješenja, prema redovitom tijeku stvari, podrazumijeva prethodno upoznavanje svog adresata, u ovom slučaju M.B., izravno (putem uručjenja pismena po pravilima upravnog postupka koja su se primjenjivala u postupku nacionalizacije temeljem odredbe članka 52. Uredbe o postupku za sprovođenje nacionalizacije ukoliko nije drugačije regulirano ovom uredbom) ili neizravno (npr. putem oglasne ploče kakva je situacija sa rješenjem o nacionalizaciji u smislu odredbe članka 34. navedene Uredbe), a koju pravilnost utvrđenih činjenica (pravomoćnost rješenja) tuženi žalbom nisu dovodili u pitanje osim paušalnim navodom da „tadašnja komunistička vlast nije postupala bona fide“ provodeći postupak nacionalizacije nekretnina M.B. a „sve bez uredne dostave rješenja“, a koji žalbeni navod, kao takav, i u korelaciji sa izvedenim dokazima

tijekom prvostupanjskog postupka, nije dostatan za zaključak da pravomoćnost navedenih rješenja nije određena na pravilan i zakonit način.

Nastavno prethodno, a kada je u pitanju postupak određivanja naknade M.B., kao ranijoj vlasnici za nacionalizirane nekretnine, suprotno rezoniranju tuženih, ovaj sud nalazi pravilnim zaključak prvostupanjskog suda da je navedeni postupak sproveden u svemu u skladu sa odredbama Zakona o nacionalizaciji (članak 46.) i Uredbe o postupku za sprovođenje nacionalizacije (članci 44. – 48.), a za što je prvostupanjski sud pravilno utvrdio činjenično stanje i to da je Odjel za financije Narodnog odbora Općine Brčko dana 30.3.1962. godine donio rješenje broj PB-broj 03/2-188/2-1961. godina – rješenje o naknadi, kojim je M.B. kao ranijem vlasniku nacionaliziranih nekretnina odredio naknadu i dinamiku njene isplate, a koje činjenice se žalbom i ne dovode u pitanje, nego se spori postupanje nadležnih tijela po tom rješenju tj. isplata naknade, pa kada je to tako, onda se pravilnim ukazuje zaključak prvostupanjskog suda da je M.B., koja je nesporno preminula 12.7.1962. godine (znači poslije donošenja rješenja o naknadi od 30.3.1962. godine), bila (ili morala biti) upoznata sa rješenjem o naknadi (u čijem se otpravku rješenja dostavljenom od strane tuženih uz odgovor na tužbu, u gornjem desnom kutu, navodi „primljeno 2 IV 1962, prijem potpisala „lica“), tim prije što rješenje o naknadi ima snagu ovršnog naslova (članak 47. stavak (2) Uredbe), jer se protiv istog ne može izjaviti žalba niti se može voditi upravni spor (članak 48. Uredbe) i što je kao takvo, u konačnici i adresirano, između ostalog i na M.B. u B..

Na drugačiju odluku ovog suda nisu bili od utjecaja žalbeni navodi da je prvostupanjski sud pogrešno izveo zaključak da na predmetnom zemljištu nije postojala zgrada, „zanemarujući pri tome činjenicu da su tuženi-protivtužiocu uz protivtužbu dostavili sudu A. Posjedovnicu iz 1958. g. iz koje je vidljivo da je na predmetnom zemljištu postojala „kuća sa kućištem i dvorištem“ i „stan u zgradi“ s tim da „predmet protivtužbenog zahtjeva nije bio zahtjev za isplatu naknade na ime oduzete zgrade i stana, niti su protivtužiocu tražili da se vještaci građevinske struke i geodetske struke izjasne na ovu okolnost“ a „činjenica postojanja zgrade i stana je tokom postupka istaknuta samo u svrhu potvrde navoda da postupak oduzimanja, od početka do danas, nije slijedio legitiman cilj“.

Naime, ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud, na stranici 8. drugi pasus, nespornim naveo da su tuženi, protutužbenim zahtjevom, tražili „da im se isplati naknada za izuzetno zemljište u navedenom iznosu“, znači ne i za zgradu i stan, kako to tuženi pogrešno žalbom ukazuju, zbog čega prvostupanjski sud raspravljanje i odlučivanje glede protutužbenog zahtjeva nije ni usmjerio na „zgradu i stan“ nego samo i isključivo prema zemljištu koje je bilo predmetom tužbenog i protutužbenog zahtjeva i to k.č. broj 14/235, „B.-Š.“, površine 216 m² i k.č. broj 14/235, „D.“, površine 102 m², upisanim u ZK uložak broj .. KO B.1, a koje parcele su, prema provedenom geodetskom vještačenju, nastale cijepanjem k.č. 14/18, „B. (Š.) u površini od 1.200 m²“ na temelju Rješenja registra zemljišta Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 096-O-Dn-09-001772 od 29.4.2009. godine (a što se žalbom i ne dovodi u pitanje), zbog čega se ukazivanje tuženih da je 1958. godine na predmetnom zemljištu postojala „kuća sa kućištem i dvorištem“ i „stan u zgradi“ ukazuje ne samo kao irelevantno (obzirom na predmet odlučivanja u ovoj parnici) nego i kao neutemeljeno, obzirom da iz Zapisnika sastavljenog u prostorijama Narodnog odbora Općine Brčko od 4.10.1958. godine (u svezi provođenja postupka

otkupa zemljišta od strane M.B. a kojem postupku je u njeno ime pristupio N.K.) a kome je prethodio Dopis Narodnog odbora općine Brčko, srez Brčko, broj 05-5239 od 28.8.1958. godine (obraćanje načelnika Odjela za komunalne poslove M.O. prema M.B.), i ne proizilazi da je na predmetnim zemljištima postojala „zgrada i stan“ nego da je postojala namjera javnih vlasti da izgrade jednu stambenu zgradu na tom zemljištu (k.č. broj 14/17 i 14/18, upisane u ZK uložak broj ..., KO B.1 a koje zemljište se, u relevantno vrijeme, kvalificiralo kao neizgrađeno građevinsko zemljište kako to proizilazi iz provedenog geodetskog vještačenja).

III POGREŠNA PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

Na kraju, neosnovano žalbom tuženi ukazuju da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno prava kada je zaključio da ispunjeni uvjeti za brisanje prava građenja kao i da je nastupila zastara zahtjeva za isplatu naknade za oduzeto/eksproprirano građevinsko zemljište.

Naime, kada je u pitanju odluka prvostupanjskog suda kojom je utvrđen prestanak prava građenja uknjiženo u korist A.K. i K.K. (prednika A.P.), nema mjesta žalbenim navodima tuženih da je isplata naknade za nacionalizirano zemljište (bila) uvjet za brisanje prava građenja u smislu odredbe članka 38. i 46. Zakona o nacionalizaciji.

Ovaj sud podsjeća da je odredbom članka 38. Zakona o nacionalizaciji regulirano da građevinsko neizgrađeno zemljište koje je nacionalizirano ostaje u posjedu ranijeg vlasnika sve dok ga on na temelju rješenja općinskog narodnog odbora ne preda u posjed općini ili drugoj osobi, radi izgradnje zgrade ili drugog objekta ili radi izvođenja drugih radova (stavak 1.) kao i da se predaja zemljišta u posjed općini ili drugom korisniku ne može izvršiti prije nego što je korisniku to potrebno radi izvođenja građevinskih ili drugih radova kojima se zemljište privodi namijenjenoj svrsi (stavak 2.).

Dalje, odredbom članka 46. Zakona o nacionalizaciji, na koju se tuženi također u žalbi pozivaju, regulirano je da se za nacionalizirano građevinsko neizgrađeno zemljište ranijem vlasniku daje naknada koja se određuje po tarifi po kojoj se određuje naknada za eksproprirano građevinsko zemljište (stavak 1.) kao i da se naknada po prethodnom stavku isplaćuje za vrijeme od 50 godina, u jednakim godišnjim obrocima, počev od prvog dana po isteku mjeseca u kome je raniji vlasnik predao zemljište u posjed ili drugom korisniku (članak 38).

Pravilnim tumačenjem navedenih odredbi, jasnim se ukazuje da nijedna od njih ne predviđa, kako to tuženi pogrešno tumače, da se za uvjet brisanja prava građenja (tada prava korištenja), traži isplata naknade za nacionalizirano zemljište, niti je to slučaj sa člankom 86. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 11/01, 8/03, 40/04 i 19/07, u daljnjem tekstu: Zakon o vlasništvu) a koja odredba se, u konkretnom slučaju, ima primijeniti sukladno članku 206. navedenog zakona, obzirom da je među strankama nesporna činjenica, a kako to i proizilazi iz provedenog geodetskog vještačenja, da je pravo korištenja počev od 2017. godine u zemljišnim knjigama evidentirano kao

pravo građenja i da je kao takvo u teretnom listu upisano u korist A.K. i K.K. sa udjelima od po 1/2, pa kako isplata naknade za nacionalizirano zemljište nije bio, niti jeste zakonski uvjet brisanja prava građenja (tada prava korištenja), onda pravilnost utvrđenja činjenica da li je, tko i kada ranijem vlasniku odista isplatio naknadu za nacionalizirane nekretnine, nije od odlučnog značaja za raspravljanje o tužbenom zahtjevu u kontekstu predmetnog materijalno-pravnog pitanja.

Međutim, za potrebe pravilne primjene materijalnog prava u konkretnom slučaju, značajnim se ukazuje i odredba članka 39. stavci (1) i (2) Zakona o nacionalizaciji, kojom je, u relevantnom dijelu regulirano da raniji vlasnik nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta, ima pravo to zemljište zajedno sa trajnim zasadima na njemu, sve dok je u njegovom posjedu, besplatno koristiti ili za to vrijeme drugome dati na korištenje uz naknadu ili bez naknade, suglasno važećim propisima o zakupu poljoprivrednog zemljišta (stavak 1.) kao i da prije predaje zemljišta u posjed općini ili drugom korisniku, raniji vlasnik ima pravo sa tog zemljišta skinuti usjev i sabrati plodova. Ova odredba se značajnim ukazuje u dijelu u kojem zakonodavac, na neizravan način, utvrđuje vremensko važenje prava korištenja ranijeg vlasnika i to tako što regulira da pravo korištenja nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta može (besplatno) koristiti, pod uvjetom da je u njegovom posjedu i to sve vrijeme dok se zemljište ne preda u posjed općini ili drugom korisniku.

Naime, kada se navedena odredba članka 39. stavci (1) i (2) Zakona o nacionalizaciji dovede u korelaciju sa odredbom članka 38. ali i članka 12. navedenog zakona (kojim je regulirano da stupanjem na snagu, znači po sili zakona, taksativno određene nekretnine se nacionaliziraju i postaju društvena svojima), pravilnim tumačenjem istih, dolazi se do zaključka da raniji vlasnik, po sili zakona, uživa pravo (privremenog) korištenja nacionalizirane nekretnine, ali samo i isključivo za vrijeme dok je ta nacionalizirana nekretnina u njegovom posjedu odnosno dok se ista ne preda u posjed općini ili drugom korisniku radi izgradnje zgrade ili drugog objekta ili radi izvođenja drugih radova, a što dalje implicira da njegovo (privremeno) pravo korištenja prestaje u momentu prestanka posjeda nacionalizirane nekretnine koje je motivirano izgradnjom zgrade, drugog objekta ili poduzimanjem drugih građevinskih radova.

U konkretnom slučaju, a kako iz obrazloženja rješenja o naknadi, u relevantnom dijelu proizilazi da je pravomoćnim rješenjem o oduzimanju prava korištenja (rješenje Narodnog odbora općine Brčko, broj PB-03/2-188/1-61 godina, od 14.12.1961. godine) od ranije vlasnice M.B. (upravo i) oduzeto pravo korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu (kč. br. 14/17 i 14/18) i da je na tom zemljištu izgrađena jedna stambena zgrada od dvadeset i dva stana sa dvije garsonjere, kao i da je pravo korištenja dodijeljeno Upravi za izgradnju stambenih javnih zgrada u Brčkom, to se jasnim ukazuje da nakon pravomoćnosti rješenja o oduzimanju prava korištenja od ranije vlasnice M.B. te privođenja namjeni nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta (izgradnja stambene zgrade), nije bilo mjesta daljnjoj egzistenciji upisa prava korištenja (a potom i prava građenja) u teretnom listu predmetnih nekretnina u zemljišnoj knjizi (ZK uložak broj ... k.o. B.1) u korist M.B. a potom i njenih pravnih sljednika, obzirom da je pravo korištenja ranije vlasnice M.B. prestalo (prestala je biti korisnik) i kao takvo je trebalo biti pravovremeno brisano u zemljišnoj knjizi na temelju navedenog rješenja o prestanku

prava korištenja, a što očigledno nije učinjeno, zbog čega prvostupanjski sud pravilno zaključuje kada nalazi ispunjenost uvjeta za utvrđenjem da je prestalo pravo građenja upisano u korist A.K. i K.K. sa dijelom od po 1/2 (temeljem članka 38. Zakona o nacionalizaciji a u svezi sa člancima 86. i 206. Zakona o vlasništvu) i da se kao takvo ima brisati te istodobno upisati u korist Brčko distrikta Bosne i Hercegovine koji je pravni sljednik tijela javno-pravne vlasti nekadašnje općine Brčko (činjenica koja se žalbom ne dovodi u pitanje).

Na kraju, ovaj sud nalazi neosnovanim i žalbeni navod tuženih da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je zaključio da je nastupila zastara zahtjeva za isplatu naknade za oduzeto građevinsko zemljište u smislu odredbe članka 371. ZOO-a, obzirom da su tužitelji mišljenja da se za ostvarivanje zaštite prava na imovinu ne primjenjuju pravila o zastarjelosti potraživanja iz ZOO-a i da u tom smislu ukazuje i pravno stajalište da zahtjev za novčanu naknadu zbog izvršene faktičke eksproprijacije ne zastarijeva a koje stajalište je usuglašeno na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti održanom dana 30.1.2014. godine a na kojem su sudjelovali predstavnici Suda Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Republike Srpske i Apelacijskog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: pravno stajalište sa Panela).

Prije svega, ovaj sud cijeni da se pravno stajalište sa Panela ne može primijeniti na konkretan slučaj. Ovo iz razloga što tuženi, kada se pozivaju na predmetno pravno stajalište sa Panela, zanemaruju njegovo obrazloženje i razloge zbog kojih je isto, kao takvo i usvojeno.

Naime, pravno stajalište sa Panela se odnos na situaciju „faktičke eksproprijacije“ odnosno situaciju kada je potpuno ili djelomično oduzeto pravo vlasništva fizičkim ili pravnim osobama na nekretninama radi izgradnje objekata od javnog interesa, ali, bez zakonito provedenog postupka eksproprijacije tj. bez donošenja odluke o oduzimanju odnosno utvrđivanju javnog interesa i rješenja o eksproprijaciji, zbog čega se (i) radi o faktičkom deposediranju (faktičkoj eksproprijaciji), a što nije situacija u konkretnom slučaju.

Nastavno na prethodno, tuženi zanemaruju činjenicu da je postupak nacionalizacije predmetnih nekretnina M.B. proveden sukladno odredbama članka 34, 38 i 46. Zakona o nacionalizaciji ali i Uredbe o postupku za sprovođenje nacionalizacije i Uredbe o sredstvima i načinu isplate naknade i da su u tom smislu, nadležna tijela javne vlasti donosili odgovarajuće odluke sukladno navedenim propisima, a što je razvidno iz činjenica da je Odjel za financije Narodnog odbora Općine Brčko dana 30.12.1959. godine donio rješenje broj 03/2-1297/1-59-61/64 (rješenje o nacionalizaciji) kojim je utvrdio da su sa danom 25.12.1959. godine, kao danom stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji, postala društvena svojina taksativno navedene nekretnine, uključujući i nekretnine M.B. (k.č. broj 14/17 i 14/18, upisane u ZK uložak broj ..., K.O. B.1, stranica 28. rješenja), zatim iz činjenice da je Narodni odbora Općine Brčko dana 14.12.1961. godine donio rješenje broj PB-03/2-188/1-61 godine (kako to proizilazi iz obrazloženja rješenja o naknadi) kojim je oduzeto pravo korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu od ranije vlasnice M.B., kao i iz činjenice da je Odjel za financije Narodnog odbora Općine Brčko dana 30.3.1962. godine donio rješenje broj PB-broj 03/2-188/2-1961. godina (rješenje o

naknadi) kojim je M.B. kao ranijem vlasniku nacionaliziranih nekretnina odredio naknadu i dinamiku njene isplate, pa kada je to tako, onda i ovaj sud nalazi da se radi o zakonito provedenom postupku nacionalizacije nekretnine i određivanju naknade za nacionalizirane nekretnine, zbog čega se pravno stajalište Panela, koje se bazira na izostanku zakonom provedene procedure eksproprijacije i izostanku odluke nadležnog organa o određivanju naknade, kao takvo, ne može primijeniti u konkretnom predmetu jer je očigledno provedena zakonska procedura koja je praćena odgovarajućim odlukama nadležnih tijela.

Slijedom navedenog, a kako se pravno stajalište Panela, ne može primijeniti na konkretan predmet, to se pravilnim ukazuje zaključak prvostupanjskog suda da se u konkretnom slučaju imaju primijeniti odredbe ZOO-a o zastarjelosti privremenih potraživanja utvrđenih pred sudom ili drugim nadležnim tijelima, u konkretnom slučaju odredbe članka 379. stavak (2) a u svezi sa člankom 372. stavak (1) ZOO-a (glede isplate dijela naknade određene rješenjem u iznosu od 150.000,00 dinara u obveznicama sa dinamikom isplate od 50 godina u jednakim ratama), ali i odredbe članka 371. ZOO-a (u svezi isplate dijela naknade određene rješenjem iznosa od 49.920,00 dinara u gotovom novcu), pa kako se žalbom ne dovodi u pitanje utvrđenje prvostupanjskog suda glede datuma kada je nastupila zastarjelost zahtjeva za isplatu naknade koja je određena za nacionalizirane nekretnine (posljednja pedesetogodišnja rata je dospjela na plaćanje dana 14.12.2011. godine zbog čega je zastara posljednjeg povremenog potraživanja nastupila 14.12.2014. godine a protutužbeni zahtjev je sudu podnesen 58 godina nakon što je potraživanje utvrđeno odlukom nadležnog organa i šest godina nakon nastupanja zastarjelosti posljednjeg povremenog potraživanja utvrđenog rješenjem o naknadi) to ovaj sud cijeni pravilnim odluku prvostupanjskog suda da protutužbeni zahtjev (naveden u stavku II izreke prvostupanjske presude) u cijelosti odbije kao neosnovan iz razloga nastupanja zastarjelosti zahtjeva za isplatu naknade koja je, odlukom nadležnog tijela javne vlasti, određena za nacionalizirane nekretnine.

Na drugačiju odluku suda nisu bili od utjecaja žalbeni navodi tuženih da se za ostvarivanje zaštite prava na imovinu ne primjenjuju pravila o zastarjelosti kao i da je zaštita prava vlasništva, kao „jedno od osnovnih Ustavom zaštićenih vrijednosti“, istodobno zaštićena i kroz odredbe „čl. 3. i 6. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima i Protokolom 1. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima“ kao i da „bi gubitak svake mogućnosti tuženih – protivtužilaca da raspoložu svojom imovinom doveo do povrede prava na mirno uživanje imovine i povrede prava na pravično suđenje zaštićenih članom II / 3 e) Ustava BiH i čl. 6/1 Protokola uz Evropsku konvenciju na mirno uživanje imovine“.

Ovo iz razloga što se, u konkretnom slučaju, protutužbenim zahtjevom traži isplata naknade za nacionalizirane nekretnine prednika tuženih, ali za koje je utvrđeno, da je nakon zakonom provedenog postupka nacionalizacije, ranijoj vlasnici M.B., odlukom nadležnog tijela određena naknada zajedno sa dinamikom njene isplate, zbog čega se ne radi o faktičkoj eksproprijaciji u kom slučaju bi zahtjev za određivanje i isplatu naknade za faktičko deposediranje odista proizilazio iz prava (bivšeg) vlasnika na mirno uživanje imovine, i u kom slučaju taj zahtjev (za određivanje i isplatu pravične naknade) ne bi zastarijevaao. Međutim, u konkretnom slučaju to nije situacija, zbog čega zahtjev za isplatu naknade određene odlukom nadležnog tijela (ovdje upravnog tijela), zastarijeva prema odredbama ZOO-a, a kako

je to prvostupanjski sud pravilno i zaključio, nalazeći da je oduzimanje predmetnih nekretnina od M.B., provedeno u zakonu propisanoj proceduri i u kojem postupku (nacionalizacije) je istoj rješenjem nadležnog tijela određena visina naknade za nacionalizirane nekretnine, pa slijedom navedenog nema mjesta žalbenim navodima da se na takav način povrjeđuju prava tuženih na mirno uživanje imovine zaštićene Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za ljudska prava i temeljne slobode sa protokolima (u daljnjem tekstu: EKLJP) niti se ukazivanje na praksu Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, iz istih razloga, ukazuje kao relevantno.

Također, ovaj sud je cijenio i ostale žalbene navode tuženih, ali iste, sukladno odredbi članka 352. ZPP-a, nije posebno obrazlagao jer isti nisu od odlučnog značaja, a što korespondira i sa stajalištem Ustavnog suda Bosne i Hercegovine zauzetim u Odluci o dopustivosti i meritumu broj AP 2672/09 od 18.9.2012. godine, a koje se u bitnome ogleda u tome da članak 6. stavak (1) EKLJP ne predviđa da redoviti Sud ispituje sve argumente koje su strane izložile tijekom postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim, te da sud mora uzeti u obzir argumente strana u postupku, ali oni ne moraju svi biti izneseni u obrazloženju presude.

Zbog navedenog, a kako nisu osnovani žalbeni razlozi zbog kojih tuženi pobijaju prvostupanjsku presudu i kako prvostupanjska presuda nije donesena ni uz povrede postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je žalbu tuženih odbiti kao neosnovanu, te primjenom članka 346. ZPP-a prvostupanjsku presudu potvrditi.

PREDSJEDNICA VIJEĆA

Maida Kovačević